

אורות פלא

סכין ליהודות כתבי רבינו אליעזר פאפו דיע"א מוד"ס "פלא יועץ" ועוד

אורות פלא

מתורתו של רבינו אליעזר פאפו זי"ע, מח"ס "פלא יועץ" לַקט דרושים ומאמרי מוסר, שנלקטו מתוך ספריו

פְּרִשְׁת נח תשפ"ה

וְזֶה אָמְרוּ: "אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת נח", בְּדֵי לְזָכוֹת לְתוֹלְדוֹת נח שִׁיְהִיו צְדִיקִים, צְרִיף נ"ח - נוטריקון לַקְבָּה ח'וֹשֶׁבֶת ב' אִישׁ צְדִיק תָּמִים" ש"הִיָּה בְּדוֹרוֹתָיו, וְגַם הוּא בְּעֲצָמוֹ צְרִיף ש"אֵת הָאֱלֹקִים הִתְהַלֵּךְ" וְיִהְיֶה "נח" צְדִיק נָטַע נְאֻמָּה, וְעַל יְדֵי זֶה מֵה ש"וִיֹּלָד" יִהְיֶה נח צְדִיק.

אִם נֹאמֵר "אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת" הַבְּנִיִּים, חַיִּיבָא רַמְיָא עֲלֵיהוּ לְכַבֵּד אֲבֵיהֶם וְאִם וְשִׁיְהִיָּה לָהֶם נִיחָא בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְזֶהוּ "נח נח". וְכִי תִּמְאֵה הִתְיַנַּח בְּעוֹלָם הַזֶּה, אִמְנָם בְּעוֹלָם הַבָּא הֵיכִי דְמִי שִׁיעֲשֶׂה לָהֶם נִיחָא. לָזֶה אָמַר "אִישׁ צְדִיק תָּמִים הִיָּה בְּדוֹרוֹתָיו", וְעַל יְדֵי זֶה אֹמְרִים עֲלָיו אֲשֶׁרִי שָׂזָה יָלַד אֲשֶׁרִי שָׂזָה גַּדְל, וְעַל יְדֵי זֶה בְּש"אֵת הָאֱלֹקִים הִתְהַלֵּךְ" דְּהִינּוּ בְּעוֹלָם הַבָּא, "נח", יִהְיֶה לָהֶם נִיחָא, וּבִשְׂכַר זֹאת גַּם מֵה שִׁיֹּלָד לֹא יִהְיֶה נח זָרַע קֹדֶשׁ וְיַעֲשֶׂה לֹא נִיחָא.

וַיֹּאמְרוּ ה' הַיָּעֵם אֶחָד וְשִׁפְהָ אַחַת לְכָלֶם [וכו'] וְעַתָּה לֹא יִבְצַר מֵהֶם כָּל אִשׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת. הִבֵּה נִרְדָּה וְנִבְלָה שֵׁם שִׁפְתָם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שִׁפְתֵי רַעְהוּ. (יאו)

יֵשׁ לְדַקְדָּק, הַיָּד ה' תִּקְצַר לְהַשְׁמִידֵם מִבְּלִי לְכַלְכֵּל לְשׁוֹנָם? וְנִרְאֶה עַל פִּי מֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה לַח ו' ע"ב פְּסוּק (הוֹשַׁע ד' יז) "חִבּוּר עֲצָבִים אֶפְרַיִם הִנֵּחַ לֹא", שֶׁאֲפִלוּ אִם עוֹבְדִים עֲבוּדָה זָרָה, אִם הֵם בְּאַחַדוֹת אֵין מִדַּת הַדִּין וְכוּלָּה לְשַׁלֵּט בָּהֶם.

וְזֶה אָמְרוּ: "הֵן עִם אֶחָד וְשִׁפְהָ אַחַת לְכָלֶם" שֶׁהֵם בְּאַחַדוֹת, וְלָכֵן "לֹא יִבְצַר מֵהֶם כָּל אִשׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת" מֵאַחַר שֶׁאֵין מִדַּת הַדִּין שׁוֹלֵטת בָּהֶם, וְלָכֵן "נִרְדָּה וְנִבְלָה שֵׁם שִׁפְתָם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שִׁפְתֵי רַעְהוּ", וְעַל יְדֵי זֶה יִכְנַס מַחֲלַקַּת בֵּינֵיהֶם, שֶׁזֶה שׁוֹאֵל לְבִנְהָ וְזֶה אֹמֵר לֹא טַל קוֹרָה, וּפּוֹצְעִים אֵת מוֹחֵם וְנִכְנַס מַחֲלַקַּת בֵּינֵיהֶם, וּבָזֶה אוֹכַל לְהַפְרַע מֵהֶם.

אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת נח נח אִישׁ צְדִיק תָּמִים הִיָּה בְּדוֹרוֹתָיו אֵת הָאֱלֹקִים הִתְהַלֵּךְ נח. וְיֹלָד נח. (ו ט-י)

נִרְאֶה שֶׁבָּא לְרַמֵּז מֵה שֶׁאָמְרוּ בְּגִמְרָא (בְּרַכּוֹת ז'): צְדִיק וְטוֹב לוֹ, זֶה צְדִיק גְּמוּה. וְגַם אָמְרוּ (שם) צְדִיק וְטוֹב לוֹ, צְדִיק בֶּן צְדִיק. וּפְרַשׁ הַרַב הָאֲר"י זצ"ל (שַׁעַר הַפְּסוּקִים, אִיּוֹב א), שֶׁהַכּוֹנֵה עַל גְּלָגוּלִים שֶׁעָבְרוּ. וְאֲפִלוּ בְּאוֹפְנִים כְּאֵלֹהִים אֲפֻשֶׁר שִׁיְהִיו לוֹ יְסוּרִין מִתְּרֵי טַעֲמֵי: אַחַה, עַל דְּרָךְ מֵה שֶׁאָמְרוּ בְּגִמְרָא (שם ה.) פֶּשֶׁשׁ וְלֹא מִצָּא וְיִתְלַה בְּבִטּוֹל תוֹרָה וְכוּ' וְאִם תִּלָּה וְלֹא מִצָּא בְּיָדוֹעַ, אֵלּוּ הֵן יְסוּרִין שֶׁל אַחַה, וּפְרַשׁ רַש"י (ד"ה יוֹסִרוּן) לְהַרְבּוֹת שִׁכְרוּ לְעוֹלָם הַבָּא, וְזֶה תְּלוּי בְּבַחֲרֵת הַצְּדִיק, דְּאִי אָמַר לֹא בְּעֵינָא לֹא הֵם וְלֹא שִׁכְרוּ, בְּדָבָר קַל יִלְבוּ הַיְסוּרִין מֵאֲתוֹ. וְטַעַם שֵׁנִי, עַל פִּי מֵה שֶׁאָמְרוּ בְּמִדְרָשׁ (שְׁמוֹת רַבָּה מִד ג'): אֶלְמָלֵא שֶׁלֶם הַקּוֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאִבּוֹת שִׁכְרָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, מֵה הִיוּ אוֹכְלִים הַבְּנִיִּים?

וְזֶה רַמֵּז הַתּוֹב: "אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת" - שֶׁהֵם בְּנֵי הָאָדָם, בְּדֵי שִׁיְהֵא לָהֶם "נח נח", נִיחָא בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, צְרִיף שִׁיְהִיָּה "אִישׁ צְדִיק תָּמִים" דְּהִינּוּ צְדִיק גְּמוּה, וְגַם שִׁיְהִיָּה צְדִיק "בְּדוֹרוֹתָיו", דְּהִינּוּ גַם בְּגִלְגּוּלִים שֶׁעָבְרוּ, וְלִפְעָמִים אֲפִלוּ בְּאוֹפְנִים כְּאֵלֹהִים "אֵת הָאֱלֹקִים" יַחּוּל עֲלָיו מִדַּת הַדִּין, אוֹ מִשׁוֹם "הִתְהַלֵּךְ נח" כִּשְׁהוֹלָךְ מִבֵּית עוֹלָמוֹ לְעוֹלָם הַבָּא, נח לְהַרְבּוֹת שִׁכְרוּ, אוֹ בְּדֵי שֶׁמֵה שִׁיְוִלָד שֶׁהֵם הַבְּנִיִּים, גַּם יִהְיֶה לָהֶם נִיחָא.

אוֹ נֹאמֵר עַל פִּי מֵה שֶׁתְּבוּ בְּעֲלֵי הַמוֹסֵר (אַגְרַת הַקֹּדֶשׁ לְהַרְמַב"ן פ"ה), שֶׁבְּדֵי שִׁיְהִיו תוֹלְדוֹתָיו צְדִיקִים, הַכֵּל תְּלוּי בְּקִדְשַׁת הַמַּחֲשָׁבָה, וּבַעֲת זְוִיגִים יִהְיוּ חוֹשְׁבִים בְּצְדִיקִים קֹדֶשׁ עֲלִיוֹ, כְּמֵאֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן (בְּבֵא מִצִּיעָא פד.) שִׁיְהִי עוֹמֵד בְּשַׁעֲרֵי טְבִילָה בִּי הֵיכִי דְלָהוּי לָהּ בְּנֵי שַׁפְרִי, וְגִמְרִי בְּאוֹרֵיתָא בְּוִתִּיָּה -] בְּדֵי שִׁיְהִיו לָהֶם בְּנִים נְאִים, וְלוֹמְדִים בְּתוֹרָה כְּמוֹהוּ], וְהִינּוּ שֶׁבַעַת הַזְוִיג תַּעֲמִיק בְּמַחֲשָׁבָתָהּ בְּאֲנָשִׁים גְּדוֹלִים וְצְדִיקִים וְלִהַתְפַּלֵּל מֵעַמְקָא דְלִבָּה שִׁיְהֵא זְרַעִם זָרַע קֹדֶשׁ, וּמַקְלוֹת אֲבִינּוּ יַעֲקֹב יוֹכִיָּה. וְעוֹד אָמְרוּ (מִדְבַר קִדְמוֹת מַעֲרַכַת ר אֹת ט) שֶׁהַעֲקָר תְּלוּי בְּמַחֲשָׁבַת הָאִשָּׁה שֶׁהִיא הַעֲקָר לְעֵנָן זֶה. וְעוֹד בְּתַב בְּסִפְר הַחֲרָדִים (פֶּרֶק סו אֹת יא), שֶׁבְּדֵי לְזָכוֹת לְזָרַע קֹדֶשׁ, צְרִיף שִׁיְהִיָּה הוּא תְּהַלָּה נָטַע נְאֻמָּה, וְאִזּוּ יִטֵּב בְּעֵינֵי בַּעַל הַגֵּן לְהוֹצִיא נְטִיעוֹת מִמְּנוֹ כְּמוֹתוֹ.

שויתי ה' לנגדי תמיד

שויתי ה' לנגדי תמיד, הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלהים, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו, בשיבתו ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול. ולא דבורו והרחבת פיו כרצונו והוא עם אנשי ביתו וקרוביו, כדבורו במושב המלך. כל שפן פשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקדוש ברוך הוא אשר מלא כל הארץ כבודו עומד עליו ורואה במעשיו, כמו שנאמר (ירמיה כג, כד) "אם יסתר איש במקטרים ואני לא אראנו נאום ה'", מיד יגיע אליו היראה וההכנעה מפחד ה' יתברך, ובשתו ממנו תמיד. (רמ"א אור"ח אא) אשרי אנוש יעשה זאת שיציר שם הוי"ה תמיד כנגד עיניו, כנגוד יהוה - יראה, שהוא תועלת גדול לענין היראה, כמו שאמרו משם האר"י ז"ל (פע"ח ש' הנהגת הלימוד). אף מה נעשה, כי הן בעון לבנו כל עמנו ושכחנו שם אלהינו. אכל על כל פנים את אשר בכתנו לעשות נעשה, ושם אלהינו נזכר כפעם בפעם כאשר נוכל, וכל פעם ופעם עולה לחשבון. וזה כלל גדול בכל מידי דמיטב, שלא בשביל שאינו יכול לעשות הכל כדמבעי ליה למעבד יתיאש לגמרי מעשות טוב וממשך ידו מרע, אלא יבחר הרע במעוטו ואשר בכחו לעשות טוב יעשה, וכראות ה' השתדלותו, הוא יהיה בעזרתו שיצא ידי חובתו. וגדר גדול לענין זה וכזה, שיכתב בנר שם הוי"ה בכתב אשורית כנגדות יראה, ויהא מנח אצלו במקום ישיבתו, וכזה יהיו עיניו תמיד אל ה', וראה מביאה לידי זכירה. והן אמת, שאם ירצה האדם לצייר תמיד פאלו מנח לפני מלך רם ונשא אים ונורא לא יוכל עמו, כי אין אנחנו מלאכי השרת, רק בשר ודם אנחנו, וכל אדם עושה דברים ותנועות כשהוא לבדו, ומרחיב פיו בהיותו עם אנשי ביתו מה שלא היה עושה בפני אדם נכבד, כל שפן בפני מלך רם ונשא. ובדאי שגם הקדוש ברוך הוא לא בקש זאת מידנו, והוא מרשה אותנו שנעשה רצוננו ולא נצער עצמנו, מאחר שאנחנו תדיר עומדים לפניו. רק בשעת התפלה ולמוד התורה צריך שנכון לקראת אלהינו, וכן על השלחן אשר לפני ה' צריך לישב בדרך כבוד. אכל בשאר היום נתנה רשות לישב ולדבר כרצון איש ואיש, רק מה שצריך לצייר היותו לפני מלך רם ונשא הוא לענין שתהיה יראתו על פניו תמיד לכלתי נחטא לא במחשבה ולא בדבור ולא במעשה, ובעבור שנהיה תמיד נכנעים בתכלית ההכנעה כאשר יאות ליתוש כלי מלא בושא, העומד לפני מלך רם ונשא, וכזה יהיה עניו תמיד.

ראה לאו מלתא זוטרתה היא, כי בה תלוי השמירה מכל דבר רע. וכבר גלתה נשמה אחת להרב הקדוש בעל ראשית חכמה, שמדקדקין על האדם מן השמים הרבה יותר ממה שהוא חושב, והאלקים יביא במשפט על כל. ולכן האיש הנרא ונדך הלכב יזהר וישמר מפל חטא כמפני הרב, ואם חטא יחיש מפלט לו, עד אשר לא יבואו ימי הרעה וימים אשר לא יועיל ההרטה, ובעוד יש בו כח, כל אשר בכחו לעשות יעשה.

ידוע, שמצוה לירא את ה' הנכבד והנורא היא אחת מתרי"ג מצוות, ורבה היא, והיא מצוה תדירית, שבכל עת ורגע שיוזכר ליראה את ה', מקיים מצוה דאורייתא. וזו אחד מן הדברים שלא יוכל האדם לומר בשום רגע שהיה רוצה לקיים מצוה, אכל אין בידו, כי יש המצוות התלויות במחשבה ובזכירה דסגי בידה לקיים תדיר. בשבתו בפית ובלקחו בדרך ובהיותו בחברת אנשים, או טרוד בעסקיו ויושב בחנות וכדומה לא יפנה לבו לבטלה, אלא יחשב מחשבות טהורות, וכזה מקיים מצוות, והקדוש ברוך הוא קובע לו שבר.

ומה טוב שיהיה שגור בפיו לומר כפעם בפעם פסוק שויתי ה' לנגדי תמיד (תהלים טז, ח). ויציר את השם נגד עיניו נקוד כנקוד יראה או כנקוד שכינה, כי כן כתבו משם האר"י ז"ל שהוא מסגל ליראה. וזאת ראיתי אנשי מעשה, שהיו כותבים בקלף או בנייר שלשה תבות הללו: י-ה-וה, אהבה, יראה; והיו קושרין אותן תחת אצבעותיהם באפן שלא יראה חוצה, להיות לזכרון בין עיניהם תמיד בשבתם בפית ובלקחתם בדרך. והנה מצוה זו של היראה, רעויתה מובאות אחריה, שעל ידה ישמר מכל דבר רע. ואשרי אדם מפחד תמיד. שמא חס ושלום יגרם צער וכעס למלך רם ונשא, אים ונורא. ויחרד האיש וילפת, ויסור מרע ויעשה טוב לעשות נחת רוח ליוצרו.

סדר היום

הכולל הלכות והנהגות ישרות ערוכות על סדר עניני התפילה וכזונותיה סדר אכילה, סדר משא ומתן וסדר הנהגת יום השבת

מלוקטים ומנוקדים מספרי רבינו אליעזר פאפו זיע"א "חסד לאלפים" ו"בית תפילה"

הופיע ויצא לאור הספר

דן ידין

על התורה והמועדים

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

